
УДК: 636.08

DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-2-10>

Аліса Анатоліївна ШЕВЧЕНКО

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства, Одеський державний аграрний університет

ORCID ID: 0000-0002-3581-7884

E-mail: Alisochka1978@gmail.com

СТАН РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ

Шевченко А. А. Стан розвитку тваринництва в Україні. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 82-90.

Анотація

Статтю присвячено дослідженню сучасного стану таких галузей тваринництва, як скотарство, свинарство та вівчарство. Адже в Україні сприятливі природно-економічні умови для утримання тварин цих галузей і також сприятливі умови для вирощування необхідних культур з метою створення повноцінної кормової бази для тваринництва. У світі зростає потреба в продукції тваринництва через зростаючі темпи збільшення населення. Саме це є поштовхом до нарощування об'ємів експорту продукції тваринництва і збільшення валютної виручки від зовнішньо-економічної діяльності. З іншого боку, потреба українців в продукції тваринництва є незабезпеченою через затяжну кризу, в якій перебуває галузь. Розміри зазначених галузей тваринництва постійно зменшуються через скорочення поголів'я тварин, і в основному воно сконцентровано в господарствах населення. Встановлено, що поголів'я тварин у населення також скорочується останнім часом через зниження ефективності їх діяльності. Визначено, що кількість підприємств, що здійснюють виробництво зазначених видів продукції, зменшилося; також особливо складними є умови функціонування для малого та середнього бізнесу в цій сфері. Серед розглянутих галузей аграріїв економічно приваблює свинарство. Розглянуті рівні продуктивності тварин дають підставу зробити висновок про низькі показники, відсталість їх від показників продуктивності в країнах-конкурентах та неймовірний потенціал зростання на перспективу. Узагальнюючи викладене зазначимо, що стримувальними чинниками розвитку тваринництва є такі: використання застарілих технологій виробництва продукції тваринництва і низький рівень інноваційної активності аграріїв; відсутня мотивація вертикальної інтеграції; невиважена державна політика регулювання питань в галузі. У дослідженні визначено основні чинники, які впливають на ефективність функціонування галузей тваринництва на теренах України, зокрема це селекційна робота, державна підтримка, створення заготівельних кооперативів, вертикальна інтеграція.

Ключові слова: тваринництво, скотарство, свинарство, вівчарство, розвиток, продуктивність, технологія.

Alisa SHEVCHENKO

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Theory and Economics of Enterprise, Odesa State Agrarian University

STATE OF LIVESTOCK DEVELOPMENT IN UKRAINE

Shevchenko A. State of livestock development in Ukraine. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2022. Volume 7. № 2, pp. 82-90.

Abstract

The article presents the study of the current state of such livestock industries as cattle breeding, pig breeding and sheep breeding. After all, Ukraine has favorable natural and economic conditions for keeping animals in these industries and also favorable conditions for growing the necessary crops in order to create a full-fledged fodder base for livestock. The world's demand for livestock products is growing due to the growing rate of population growth. This is the impetus for increasing exports of livestock products and increasing foreign exchange earnings from foreign economic activity. On the other hand, the need of Ukrainians for livestock products is unmet due to the protracted crisis in which the industry appears to be. The size of these livestock industries is constantly declining due to the reduction of livestock and it is mainly concentrated in households. It has been found that the number of animals in the population has also been declining recently due to reduced efficiency. It is determined that the number of enterprises producing these types of products has decreased; and the operating conditions for small and medium-sized businesses

© Аліса Анатоліївна Шевченко, 2022

ISSN 2415-8453. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022 рік. Том 7. № 2.

---

branches of agrarians' pig breeding is economically attractive. The considered levels of animal productivity give grounds to draw a conclusion about low indicators, their lag behind the indicators of productivity in competing countries and the incredible potential for growth in the future. Summarizing, we outline that the restraining factors in the development of animal husbandry are as follows: the use of outdated technologies of livestock production and low level of innovation activity of farmers; no motivation for vertical integration; unbalanced state policy to regulate issues in the industry. The study identifies the main factors that impact the efficiency of livestock industries in Ukraine, in particular, selection work, government support, the creation of procurement cooperatives, vertical integration.

Keywords: animal husbandry, cattle breeding, pig breeding, sheep breeding, development, productivity, technology.

JEL classification: O13

Вступ

Тваринництво в Україні в сучасних умовах є важливою галуззю, розвиток якої забезпечить в подальшому комплексне вирішення багатьох завдань: зміцнення національної економіки щодо забезпечення продовольчої безпеки в країні; активізація подальшого нарощування виробництва конкурентоспроможної продукції вітчизняних промислових підприємств в умовах членства СОТ; підвищення рівня зайнятості у сільській місцевості; розвиток сільських територій; збалансування системи господарювання в аграрних підприємствах та екологічного використання сільськогосподарських земель. Але дестабілізація технологічних та економічних процесів в тваринництві призвела до збитковості галузі і непривабливості для аграріїв. Тому постає необхідність детального вивчення системи чинників, які формують розвиток галузі тваринництва в Україні. Проблемам розвитку тваринницької галузі на сьогодні приділяють значну увагу та висвітлюють своє бачення в наукових дослідженнях багато науковців.

В [1-3] автори досліджували стан виробництва продукції тваринництва в Україні та визначили динаміку розвитку вітчизняного тваринництва для формування пріоритетних шляхів розвитку галузі на перспективу. В [4], у свою чергу, значна увага приділяється дослідженню технологічних питань розвитку галузі тваринництва. Автори [5] досліджували процеси цифрової трансформації галузі тваринництва. В [6] автором проведено аналіз сучасного стану тваринництва як стратегічно важливої галузі у загальній структурі сільськогосподарського виробництва та обґрунтовано потреби у державній підтримці її розвитку. Водночас слід зазначити, що дослідження перспектив подальшого ефективного сталого розвитку тваринництва в сучасних умовах надалі потребують подальшої розробки.

Мета дослідження статті

Метою даної статті є здійснення аналітичного огляду сучасного стану розвитку тваринництва та формування системи чинників, які стимулюватимуть розвиток тваринництва в Україні.

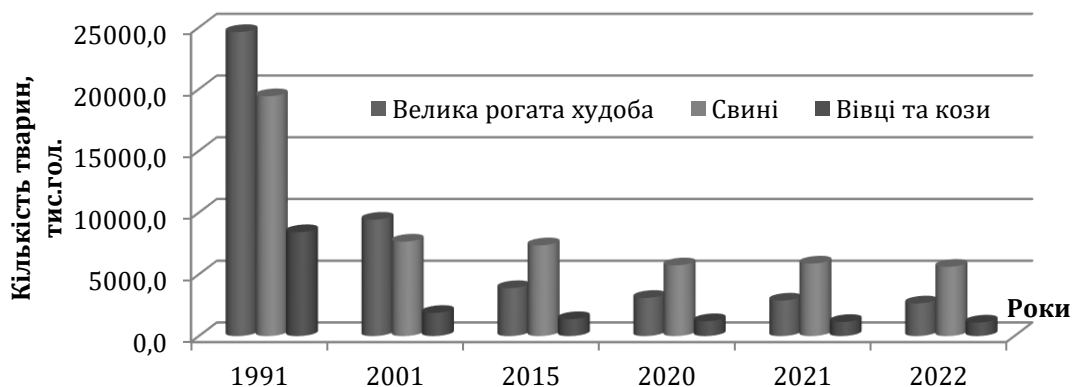
Виклад основного матеріалу дослідження

Природно-кліматичні умови в країні є сприятливими для виробництва багатьох видів продукції тваринництва аграріями і забезпеченням тварин в більшості кормами власного виробництва. Аграрні підприємства України, що займаються виробництвом продукції тваринництва, мають різноманітні виробничі напрями і забезпечують різноманітними необхідними продуктами харчування населення і цінними видами сировини промислові підприємства. Розвиток галузей тваринництва дає можливість продуктивно використовувати ресурсний потенціал в сільському господарстві протягом виробничого року, а також сприяє зменшенню сезонності надходження грошових коштів від реалізації продукції.

Зазначимо, що значення галузі тваринництва визначається значним впливом на формування економіки сільського господарства. Зростання частки валової продукції тваринництва є потужним індикатором економічного зміцнення країни. Але у 2020 р.

валова продукція тваринництва в господарствах усіх категорій в Україні склала 23% в продукції сільського господарства або 138744,5 мільйонів гривень у постійних цінах 2016 р. і зменшилась проти 2018 р. на 2,3% [5]. Частка валової продукції тваринництва в структурі валової продукції сільського господарства в аграрних підприємствах ще нижча: у 2020 р. 18%, що на 10,7% менше проти 1990 р. Отже, галузь тваринництва зазнає спаду і перебуває в затяжній кризі. На нашу думку, система чинників, що стримують розвиток галузі тваринництва, є складною і включає технологічні, екологічні, економічні, соціальні та політичні складові.

Виробництво продукції тваринництва залежить від кількісного фактору (поголів'я тварин) та якісного фактору (продуктивності тварин). В Україні спостерігається катастрофічне скорочення поголів'я сільськогосподарських тварин (рис. 1) у 2022 р. в порівнянні із 1991 р.: ВРХ – на 89,3%, свиней – на 71,1 % та вівець і кіз – на 87%. При цьому зазначимо, що більшість поголів'я тварин сконцентровано у господарствах населення. Так у 2022 р. в аграрних підприємствах утримувалось тільки 38% поголів'я великої рогатої худоби, 63,8% поголів'я свиней та 15,4% поголів'я вівець та кіз від усього поголів'я наявних тварин в країні. Але ж це означає, що переважає використання застарілих (неефективних) технологій виробництва продукції в країні, що передбачає високу частку «ручної» праці, низький рівень механізації технологічних процесів, низьку якість продукції, а також низьку ефективність виробництва продукції через недостатні рівні продуктивності тварин та проблеми у селян із реалізацією продукції. Якщо порівняти показники 2022 р. із 1991 р., то ситуація вкрай змінилась у структурному співвідношенні концентрації тварин у аграрних підприємствах та селян. Так, в підприємствах було сконцентровано 85,6% ВРХ, 72,4% свиней і 85,1% вівець та кіз (1991 р.). Таке зрушення з одного боку стало наслідком «виживання» сільського населення і отриманням додаткового, а інколи і єдиного доходу в сільській місцевості, а з іншого боку – непривабливості для аграріїв перспективи в очікуванні «довгих грошей» через тривалий термін окупності авансованого капіталу у виробництво продукції тваринництва (особливо в галузь скотарства); нестабільністю закупівельних цін; диспаритетом цін на продукцію тваринництва та цін на необхідні виробничі ресурси в галузі; вищою конкурентоспроможністю імпоротної продукції в Україні через значний рівень державної підтримки в інших розвинутих країнах-конкурентах; неготовністю використання сучасних технологій виробництва, що призводить до високого рівня собівартості продукції; відсутності співпраці в межах вертикальної інтеграції виробників: недостатній рівень державної підтримки виробників продукції тваринництва.

Рис. 1. Поголів'я тварин у господарствах усіх категорій на 1 січня, тис. гол.

Складено автором за даними [7]

Також слід зазначити, що у 2022 р. проти 2020 р. у господарствах населення значно скоротилося поголів'я тварин: ВРХ – на 19,7%, свиней – на 16,3% та вівець і кіз – на 10,5%. Причиною такого скорочення є проблеми у селян із формуванням закупівельної ціни на продукцію тваринництва з боку посередників, дорожчання кормів,

---

а також зниження купівельної спроможності населення в країні, що в сукупності призводить до збитковості виробництва продукції тваринництва селян. В той же час в підприємствах поголів'я ВРХ скоротилось за аналогічний період на 4,6%, вівець і кіз – майже не змінилось, а поголів'я свиней збільшилось на 8,4%. Тобто темпи скорочення поголів'я тварин є вищими у господарствах населення, де сконцентрована лівова частка поголів'я. Така ситуація має викликати занепокоєння з боку держави і є підґрунтям для визначення дієвих факторів вирішення даної проблеми.

Встановлено, що галузь свинарства, із розглянутих нами галузей, є самою економічно привабливою для аграрних підприємств. Адже ця галузь спрямована на розведення свиней для одержання м'яса (свинини) і сала, а також шкіри і щетини. Завдяки багатоплідності, скоростиглості, великій забійній вазі при порівняно незначних витратах кормів на одиницю продукції, свинина відіграє головну роль у загальному виробництві м'яса. Вона майже вдвічі поживніша за яловичину і баранину. Завдяки цим перевагам значення свинарства постійно зростає [8-11].

Але у 2022 р. у порівнянні із 2015 р. поголів'я свиней зменшилось в підприємствах на 4,2%. Однією із вагомих причин, що призвели до скорочення поголів'я, стали регулярні спалахи африканської чуми в Україні, а також зростання попиту на зернові та нарощування обсягів експорту цієї продукції. Також зазначимо, що в Україні значно знизився попит на свинину до 15 кг на душу населення (в країнах ЄС – 45 кг, Китаї – 40 кг) і дедалі все більше витісняється свинина майже вдвічі дешевшою курятиною. Головна причина – одна з найвищих у світі собівартість, а відтак і неконкурентні ціни на свиней для переробної галузі та на свинину для населення [12].

Станом на 1 січня 2022 р. в Україні 1792 підприємства займались вирощуванням ВРХ, в яких було зосереджено 1003,4 тис. голів. Найбільша частка підприємств (31,4%) утримують поголів'я в кількості від 100 до 499 голів і тільки 8,4% підприємств (151) мають концентрацію поголів'я більше 1500 голів, що дозволяє виробляти продукцію, використовуючи інтенсивні промислові технології. У 2022 р. проти 2020 р. 253 підприємства перестали займатись вирощуванням ВРХ, із них 116 підприємств із концентрацією поголів'я від 100 до 499 голів та 113 підприємств – із концентрацією поголів'я до 50 голів. Станом на 1 січня 2022 р. в Україні виробництвом продукції свинарства займалось 1297 підприємств. На жаль, із них 31,1% підприємств має концентрацію поголів'я до 100 голів, що унеможливує швидку окупність авансованого капіталу такими підприємствами та ускладнює розширене відтворення. У 2022 р. проти 2020 р. кількість підприємств, що вирощували продукцію свинарства, зменшилась на 254 одиниць, із яких 90 з концентрацією поголів'я до 100 голів свиней. Зменшення кількості підприємств з іншими рівнями концентрації коливається від значення 30 до 47 голів, а з концентрацією поголів'я від 5000 до 9999 голів кількість підприємств зросла до 64 у 2022 р. проти 57 у 2020 р., що є позитивним процесом.

Станом на 1 січня 2022 р. в Україні виробництвом продукції вівчарства займалось 513 підприємств із них 32,4% мали концентрацію поголів'я до 50 голів. У 2022 р. проти 2020 р. кількість підприємств зменшилась на 78 із них 43,4% із концентрацією до 50 голів. Отже, можна зазначити дрібнотоварний характер виробництва у вівчарстві. І при цьому основна частина вівець (77,4% у 2021 р.) утримувалась у господарствах населення, які стикаються майже з тими ж проблемами, що і господарства, які утримують велику рогату худобу і свиней. А також вони не мають можливості придбання обладнання для обробки вовни і формування великих партій для реалізації товару. Це призводить до того, що селяни за безцінь продають продукцію посередникам. Але утримання вівець має важливе економічне значення: через всеїдність вівець можуть використовуватись сільськогосподарські угіддя низької якості в Україні. Хоча в основному сконцентровано поголів'я вівець в Одеській та Закарпатській областях. Також вівці мають високий рівень плодючості та скороспілості та є невибагливими до

умов утримання. За оплатою корму та кількістю одержаної продукції (конверсією дешевих кормів і відходів рослинництва у надзвичайно корисні харчові продукти) на одиницю витрачених кормів вони не поступаються перед великою рогатою худобою, а за вовною продуктивністю переважають усі інші види тварин, що має позитивно впливати на економічну ефективність виробництва та автоматично перетворити галузь вівчарства в потенційно перспективний інвестиційно привабливий сегмент АПК [13].

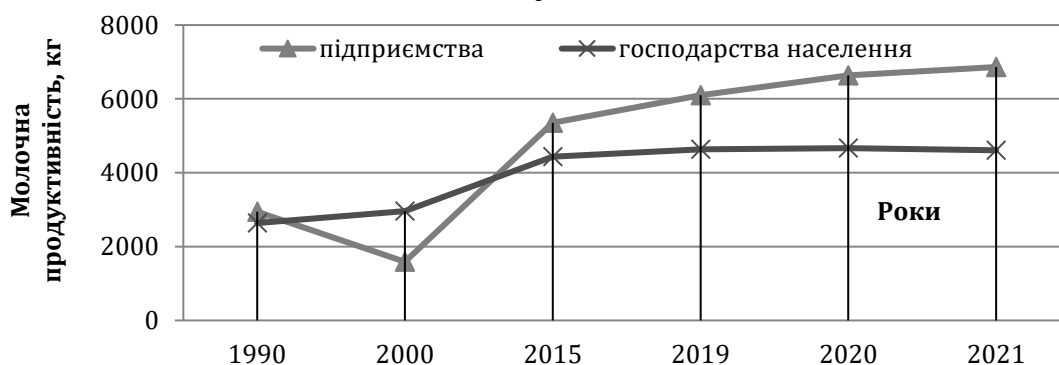
Встановлене скорочення кількості підприємств, що займаються виробництвом продукції тваринництва, породжує безробіття та впливає на зменшення податкових надходжень до бюджетів України.

І якщо виробникам більш вигідно реалізувати продукцію рослинництва, особливо це стосується складових концентрованих кормів, то в ринкових умовах їх неможливо примусити займатися тваринництвом. Адже з точки зору оборотності коштів у тваринництві більш тривалий період їх повернення, галузь вимагає залучення додаткової робочої сили, що проблематично у сільській місцевості через відтік молоді до міст і старіння сільського населення [4].

Продуктивність тварин є показником технологічної ефективності в сільському господарстві і тому є наслідком рівня технологічної культури в галузі.

Зазначимо, що порівняно з іншими видами тварин велика рогата худоба має високу продуктивність. Середньорічний надій від корови, за дотримання зоотехнічних вимог вирощування й утримання, може становити, як показує світовий досвід: Ізраїль – 13182 кг, Корея – 10184 кг, США – 10457 кг, Данія – 9749 кг, Естонія – 9176 кг, Канада – 8811 кг, Фінляндія – 8750 кг, Швеція – 8628 кг, Чехія – 8103 кг [14, 15].

За інформацією Державної служби статистики, в Україні у 2021 р. молочна продуктивність корів в аграрних підприємствах в середньому склала 6863 кг, що у 2,3 рази більше проти 1990 р., на 28% більше проти 2015 р. та на 12% більше проти 2019 р. (рис. 2). Отже, спостерігаємо позитивну тенденцію щодо зростання середньорічного надою по країні. Але зазначений середній досягнутий рівень є нижчим за рівень зазначених вище передових розвинутих країн. І такого зростання молочної продуктивності недостатньо для того, щоб компенсувати щорічне скорочення поголів'я. Це призводить до того, що виробляється менше молока, і ціни на молоко невпинно зростають і найближчим часом тенденція до зростання цін не зміниться.

Рис. 2. Молочна продуктивність корів в Україні, кг

Складено автором за даними [7]

Основними породами великої рогатої худоби в Україні є червона степова (37%), симентальська (23%) і чорно-ряба (32%), менше використовуються – лебединська, голштинська чорно-ряба, червоно-польська та бурокарпатська.

У дослідженнях викликало зацікавлення визначення факторів, що стримують в Україні зростання молочної продуктивності корів до світових рівнів. На нашу думку, більшість аграрних підприємств ігнорують проведення на високому рівні племінної роботи та нехтують необхідністю зростання племінного ядра основного стада поголів'я корів. Виробники порушують й інші правила ефективного відтворення поголів'я: надто

інтенсивне використання корів (знижує коефіцієнт корисного використання та збільшує коефіцієнт яловості корів); порушується раціональна структура статевих груп тварин; відсутність пасовищ змушує аграріїв утримувати худобу переважно в стійлах і мінімізувати їх моціон; порушення правил побудови оптимальних раціонів годівлі через економію витрат на деяких «дорогих» кормах. Продуктивність корів значною мірою формується на основі формування міцної кормової бази власного виробництва, а також використання раціональних кормових раціонів. За даними Державної служби статистики встановлено, що у 2021 р. витрати усіх видів кормів на виробництво 1 ц молока в аграрних підприємствах зменшились проти 2010 р. на 27 % і становили 0,86 ц.к.од. А витрати концентрованих кормів на виробництво 1 ц молока зросли за цей же період на 0,1 ц.к.од. Погоджуємось із автором, що сьогодні найпоширенішою і хибною практикою на молочних фермах є використання однакових рецептур кормів і кормів для всієї ВРХ незалежно від продуктивності. Для невеликих ферм дійним коровам достатньо трьох кормів. Однак ферми з більш ніж 100 корів потребують чотирьох дієтичних рецептів, щоб задовольнити потреби тварин і стимулювати максимальну продуктивність ферми [1].

Основною причиною є фінансові труднощі у аграріїв, які пов'язані із постійним зростанням на вхідні виробничі ресурси. З цієї ж причини аграрії, особливо малого та середнього бізнесу, не спроможні використовувати сучасні інноваційні підходи у виробництві продукції, особливо ІТ-технології.

Зазначимо, що середній досягнутий рівень молочної продуктивності корів в господарствах населення у 2021 р. склав 4604 кг, що на 32,9% менше рівня продуктивності у підприємствах по країні, і за останні 3 роки рівень продуктивності у господарствах населення майже не змінювався. Це є наслідком використання селянами застарілих технологій виробництва молока.

Виробництво м'яса усіх сільськогосподарських тварин у 2021 р. в порівнянні із 2010 р. зросло на 18,4%. Переважно це відбулося за рахунок зростання виробництва м'яса птиці та свиней. Виробництво яловичини та телятини за даний період зменшилось на 58,8%. Частка яловичини та телятини аграрних підприємств у загальній кількості продукції по галузі у 2021 р. склала 25%, свинини – 59,7%, баранини та козлятини – 9,8%.

Продукція вирощування ВРХ (рис. 3) у 2021 р. в Україні в усіх господарствах в порівнянні із 2010 р. скоротилася на 27,3%, у тому числі в аграрних підприємствах – на 22,9%, в господарствах населення – на 29%.

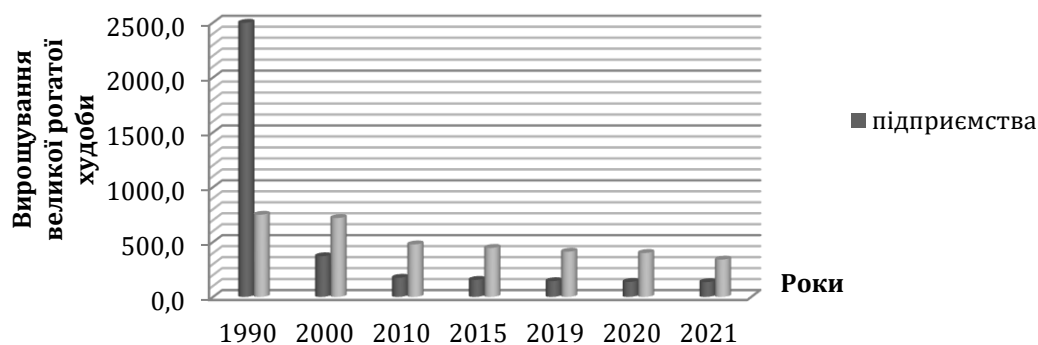
Як видно з рис. 4, продукція вирощування свиней у 2021 р. в Україні в усіх господарствах в порівнянні із 2010 р. збільшилася на 6,1%, у тому числі в аграрних підприємствах – на 45,9%, а в господарствах населення зменшилась – на 26,5%. Найпоширенішими породами свиней, які вирощуються на території України, є велика біла, українська степова біла, миргородська, українська степова ряба, полтавська м'ясна, ландрас, довговуха біла; у деяких районах — північнокавказька, дюрок.

Від вирощування вівець та кіз у 2021 р. в Україні було отримано 24,6 тис. т. живої маси у господарствах усіх категорій, із них 87,4% у господарствах населення.

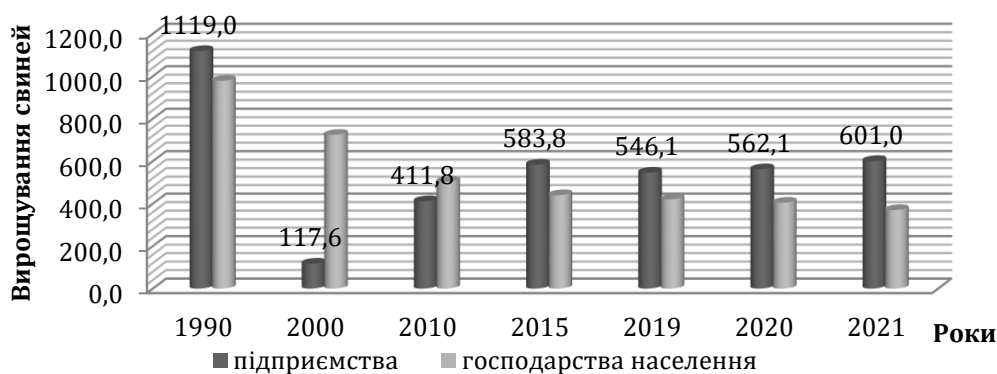
Настриг вовни є основним показником вовнової продуктивності вівець. Дослідимо динаміку зміни середнього настригу вовни від однієї вівці за період з 1990 р. по 2021 р. (рис. 5). Спостерігається негативне зменшення середнього річного настригу вовни в підприємствах від 3,6 кг у 1990 р. до 1,6 кг у 2021 р. Зниження продуктивності по настригу вовни свідчить про неспроможність особливо аграрних підприємств конкурувати на ринку вовни. Слід зазначити, що в господарствах населення вищий рівень вовнової продуктивності у 2 рази (2021 р.).

Отже, нами встановлено в результаті досліджень, що ключовими елементами сталого розвитку у зазначених галузях тваринництва має стати орієнтація на використання сучасних інноваційних технологій виробництва продукції (технологічні

фактори), економічне зростання суб'єктів виробництва продукції тваринництва через зростання рівня продуктивності тварин (економічні фактори) в межах, за яких екосистема як місце його функціонування і розвитку здатна відновлюватися (екологічні фактори) поряд із задоволенням основних потреб людини щодо забезпечення її продуктами харчування галузі, розвитку сільських територій, працевлаштування, підвищення добробуту сільського населення (соціальні фактори) на основі виваженої державної політики (політичні фактори).

Рис. 3. Вирощування великої рогатої худоби в Україні, тис. т

Рис. 4. Вирощування свиней в Україні, тис. т

Рис. 5. Середній річний настриг вовни від однієї вівці, кг

Складено автором за даними [7]

В сучасних умовах розквіту інформаційних технологій особлива увага має бути сконцентрована також на підтримці інноваційних підприємств та стартапів, які розробляють інноваційні моделі ведення сільського господарства, що можуть сприяти досягненню рівня його розвитку на засадах конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості.

Активізувати розвиток тваринництва в Україні можна і за допомогою застосування цифрових технологій в тваринництві, що дозволить впроваджувати орієнтовані на потреби тварин системи годування, доїння, контролю якості продукції, дистанційно керувати виробничими процесами в режимі реального часу, забезпечить

безперервний збір, аналіз і використання інформації для дотримання заходів безпеки та дбайливого ставлення до навколишнього середовища [5, 16, 17].

Висновки та перспективи подальших розвідок

Нині розглянуті галузі тваринництва залишаються у стані системної кризи з такими характеристиками: скорочення поголів'я тварин; низький рівень продуктивності тварин; відсутність повноцінної кормової бази, низький рівень забезпечення їх повноцінними кормами; високий фізичний знос і моральне старіння ферм та обладнання; складний фінансовий стан більшості підприємств; високий рівень процентних ставок на кредитні ресурси й інші негативні чинники; зниження рівня споживання продукції; низька інноваційна активність аграріїв; слабкі місця в реалізації державної підтримки виробників продукції тваринництва. Для покращення ситуації в розглянутих галузях тваринництва з метою подальшого її сталого розвитку необхідно: збільшувати поголів'я тварин в аграрних підприємствах; впроваджувати аграріям інтенсивні та інноваційні технології виробництва продукції тваринництва; поліпшити селекційно-племінну роботу в підприємствах з метою отримання більш продуктивного поголів'я; збільшувати площі посіву під кормовими культурами; покращити організацію годівлі тварин; створити заготівельні кооперативи у вівчарстві; нарощувати вертикальну інтеграцію підприємств; активізувати державну підтримку аграрним підприємствам за рахунок виплати дотацій; підвищувати на державному рівні фінансову підтримку галузі через можливість доступного кредитування виробників. Насамперед необхідне усвідомлення того, що існують серйозні структурні проблеми в галузях тваринництва і рослинництва, а на відновлення галузі тваринництва буде потрібний певний час. Подальші дослідження мають бути спрямовані на визначення економічної ефективності виробництва продукції тваринництва в Україні.

Список літератури

1. Іжболдіна О. О., Карамушка О. М., Сичова М. О., Шрамко І. І. Аналіз стану виробництва продукції тваринництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2021. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9764>
2. Ніценко В.С., Мещеряков В.Є. Сучасний стан розвитку галузі тваринництва та передумови економічного зростання. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. 2019. №2. С. 366-375. <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2019-2-366>.
3. Ніценко В.С. Виробництво органічної продукції тваринництва в умовах функціонування вертикально-інтегрованих підприємств. *Матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Органічне виробництво і продовольча безпека» (18-20 квітні 2013 р.; м. Житомир)*. Житомир: «Полісся», 2013. С. 136-140.
4. Аверчева Н.О. Організаційні аспекти формування кормової бази тваринництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. №10. С. 55-63.
5. Синявіна Ю., Бутенко Т. Перспективи розвитку галузі тваринництва в умовах цифровізації. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. №1. С. 178-195. <https://doi.org/10.35774/econa2021.01.178>.
6. Брик М.М. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі тваринництва в Україні. *Економічний аналіз*. 2018. Том 28. № 4. С. 331-337.
7. Сільське, лісове та рибне господарство URL: www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
8. Сушарник Я.А. Аналітичний огляд сучасного стану функціонування галузі свинарства. *Економіка та держава*. 2021. №7. С. 52-56.
9. Ніценко В.С. Економічна ефективність інтенсифікації галузі свинарства: теоретико-методичний аспект. *Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць*. 2016. Вип. 1 (176). С. 107-111.
10. Ніценко В.С. Проблеми та напрями оптимізації витрат виробництва свинини. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. «Економічні науки»*. 2019. Вип. 202. С. 198-209.
11. Ніценко В.С. Інтенсифікація отрасли свиноводства: теоретический аспект. *Сборник публикаций мультидисциплинарного научного журнала «Архивариус» по материалам II международной научно-практической конференции: «Наука в современном мире» г. Киева: сборник со статьями (уровень стандарта, академический уровень)*. К.: мультидисциплинарный научный журнал «Архивариус», 2015. Часть 2. С. 96-98.

12. Нове свинарство 2025 – програма, що виведе галузь із кризи. URL: <https://www.agroone.info/agronews/nove-svinarstvo-2025-programa-shho-vivede-galuz-iz-krizi/>
13. Беженар І.М. Оцінка розвитку галузі вівчарства. *Економіка АПК*. 2021. №2. С. 25-40.
14. Шевченко А.А., Петренко О.П. Тенденції розвитку молочного скотарства в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2020. №2(63). С.109-118.
15. Ніценко В.С. Розвиток молочного скотарства в умовах інтеграції. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2013. Вип. 1 (6). Т. 1. С. 199-208.
16. Ніценко В., Булуй А. Проблемы реструктуризации кредиторской задолженности в сельскохозяйственных предприятиях. Sustainable development of the region. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*. Research papers 21 (2). 2010. P. 80-89.
17. Ніценко В.С. Крупнотоварное агропроизводство в Украине: тенденции развития. *Вестник АПК Верхневолжья*. 2011. № 4 (16). С. 23-27.

References

1. Izhboldina, O. O., Karamushka, O. M., Sychova, M. O., Shramko, I. I. (2021). Analiz stanu vyrobnytstva produktii tvarynnytstva v Ukraini. [Analysis of the state of livestock production in Ukraine]. *Efektyvna ekonomika*. [Effective economy]. (electronic journal). no. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9764>
2. Nitsenko, V.S., Mescheriakov, V.Ye. (2019). «The current state of development of the livestock industry and the prerequisites for economic growth». *Visnyk KhNAU im. V.V. Dokuchaieva. Seriya «Ekonomichni nauky»*. no. 2, pp. 366-375. <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2019-2-366>.
3. Nitsenko, V.S. (2013). «Production of organic livestock products in the functioning of vertically integrated enterprises». *Orhanichne vyrobnytstvo i prodovol'cha bezpeka*. [Organic Production and Food Security]. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (April 18-20, 2013; Zhytomyr). Zhytomyr: «Polissia», pp. 136-140.
4. Avercheva, N.O. (2021). «Organizational aspects of fodder base formation». *Investytsii: praktyka ta dosvid*. no. 10, pp. 55-63.
5. Syniavina, Yu., Butenko, T. (2021). «Prospects for the development of the livestock industry in terms of digitalization». *Ekonomichnyj analiz*. Vol. 31. no. 1, pp. 178-195. <https://doi.org/10.35774/econa2021.01.178>.
6. Bryk, M.M. (2018). «Current state and prospects of livestock development in Ukraine». *Ekonomichnyj analiz*. Vol. 28, no. 4. S. 331-337.
7. Sil's'ke, lisove ta rybne hospodarstvo. [Agriculture, forestry and fisheries]. Available at: www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
8. Susharnyk, Ya.A. (2021). «Analytical review of the current state of functioning of the pig industry». *Ekonomika ta derzhava*. no. 7, pp. 52-56.
9. Nitsenko, V.S. (2016). Ekonomichna efektyvnist' intensyfikatsii haluzi svynarstva: teoretyko-metodychnyj aspekt. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini: Zbirnyk naukovykh prats'. Issue 1 (176), pp. 107-111.
10. Nitsenko, V.S. (2019). «Problems and directions of optimization of pork production costs». *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu sil's'koho hospodarstva*. «Ekonomichni nauky». Issue 202, pp. 198-209.
11. Nicenko, V.S. (2015). «Intensification of the pig industry: theoretical aspect». *Nauka v sovremenom mire*. [Science in the modern world]. Collection of publications of the multidisciplinary scientific journal "Archivarius" on the materials of the II international scientific-practical conference. Multidisciplinary scientific journal "Archivarius". Kyiv Part 2, pp. 96-98.
12. Nove svynarstvo 2025 – prohrama, scho vyvede haluz' iz kryzy. [New pig breeding 2025 - a program that will bring the industry out of crisis]. Available at: <https://www.agroone.info/agronews/nove-svinarstvo-2025-programa-shho-vivede-galuz-iz-krizi/>
13. Bezhenar, I.M. (2021). «Assessment of the development of the sheep industry». *Ekonomika APK*. no. 2, pp. 25-40.
14. Shevchenko, A.A., Petrenko, O.P. (2020). «Trends in the development of dairy farming in Ukraine». *Halyts'kyj ekonomichnyj visnyk*. no. 2(63), pp.109-118.
15. Nitsenko, V.S. (2013). «Development of dairy cattle breeding in the conditions of integration». *Poltavs'koi derzhavnoi ahrarnoi akademii*. Issue 1 (6), Vol. 1, pp. 199-208.
16. Nicenko, V., Buluj, A. (2010). «Problems of restructuring of accounts payable in agricultural enterprises». *Sustainable development of the region. Management theory and studies for rural business and infrastructure development*. Research papers 21 (2), pp. 80-89.
17. Nicenko, V.S. (2011). «Large-scale agricultural production in Ukraine: development trends». *Vestnik APK Verhnevolszh'ja*. no. 4 (16), pp. 23-27.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2022 р.

ISSN 2415-8453. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022 рік. Том 7. № 2.